

Els responsables de Cierval, CEV, Coepa, CEC, AVE, Fecoval, les cambres de comerç i la Cambra de Contractistes en l'acte del passat 7 de juliol.

L'alçament de les corbates

“La regió valenciana és la més rica d'Espanya. I la més ignorada. I la pitjor tractada. I la més explotada; la que menys participa dels pressupostos extraordinaris de l'Estat, tot i ser precisament la que equilibra l'economia nacional mitjançant la nostra esbalaïdora economia exportadora i la que en major proporció omple les arques de l'Estat.” Qui això va escriure va ser Martí Domínguez, l'any 1931, al setmanari valencià *Llevant*. Les paraules del periodista i director de *Las Provincias*, a

Les xifres no enganyen. Els territoris de l'Arc Mediterrani són els que més diners aporten a Espanya però els que menys en reben. El món econòmic clama contra aquest escanyament. Els últims a fer-ho han estat els empresaris valencians, que han abandonat el seu seguidisme a l'administració per apuntar contra Madrid amb una bel·ligerància inaudita en la història recent.

Una hisenda pròpia per a Villalonga

El discurs reivindicatiu que la classe empresarial valenciana ha bastit en els tres últims anys entronca amb la postura crítica que una part de la dreta econòmica va mantenir durant la primera meitat del segle XX. I és que, si bé durant l'etapa democràtica els empresaris han optat per traçar una postura mesuradament reivindicativa davant Madrid, en el passat alguns representants del món econòmic i financer valencià optaren per mantenir una postura molt més ambiciosa i valenta que no els empresaris contemporanis. De tot plegat en dona fe el professor de geografia de la Universitat de València, Josep Vicent Boira, en el seu article "La involució de la dreta valenciana" publicat a la revista *L'Espill*. Així, per exemple, trobem que quan Ignasi Villalonga és preguntat el 1932 a la revista *El Camí* pel futur estatut valencià encara no aprovat, respon: "Del futur estatut valencià, només m'interessen tres coses: la unitat del País Valencià, l'equiparació del valencià amb el castellà i l'hizena (sic) pròpia".

L'any 1968, el procurador en Corts nascut a Xàtiva, José Antonio Porelló, amb motiu d'un cicle de conferències organitzat per l'Institut Social Empresarial, va defensar la necessitat d'una fiscalitat regional transparent: "A qui li ve de gust obrir el seu cor al fisco per omplir les seues arques si aquestes són secretes i la distribució dels seus fons missió exclusiva del govern? (...) No es pot identificar l'egoisme amb la repulsa natural al dirigisme paternalista". En aquelles mateixes jornades, qui aleshores era president de la Cambra de Comerç de València, José Antonio Noguera Roig, apuntava: "La regió valenciana pot aparèixer (...) com una colònia de la resta nacional a la qual s'afalaga i encomia, en la mesura que interessa la seua aportació a les arques de la metròpoli". Intervencions com aquesta són la mostra, segons Boira, que "en diferents moments de la història del segle XX, hi ha hagut tradició reivindicativa en l'àmbit econòmic i han sabut posar el dit a la nafra".

més de referent del valencianisme del segle XX, serien segurament subscrietes per molts valencians. I especialment per molts empresaris valencians que en els últims temps han pres consciència d'un problema que fins fa poc havia romàs invisible per a la major part de l'opinió pública valenciana i també per a la classe dirigent: que els valencians aportem a l'Estat molt més que l'Estat no ens dona a nosaltres. O el que és el mateix: que als valencians els surt molt car formar part d'Espanya.

El problema, de fet, no és exclusiu dels valencians. El greuge és compartit amb la resta dels territoris de l'eix mediterrani. Catalunya i Balears comparteixen amb el País Valencià el discutible honor de ser la ventafocs d'Espanya. Són territoris dinàmics, amb capacitat exportadora, que atra-

uen inversió, que aporten més que ningú a la caixa comuna sense rebre, a canvi, la contrapartida que els hauria de correspondre. Amb l'argument de la "solidaritat interterritorial" es drenen recursos a dojo, com certifiquen les estadístiques del mateix Ministeri d'Hisenda.

La informació, doncs, no és nova. El que sí que resulta nou, per contra, és que per primera volta en la història recent l'empresariat valencià apunte directament —i amb la contundència que ho ha fet— a Madrid com a causa directa dels mals que sagnen el País Valencià. El menyspreu del Govern central envers València ha passat a ser l'eix sobre el qual graviten tots els discursos de patronals, cambres de comerç i *lobbies*. La setmana passada mateixa, amb motiu de l'assemblea ge-

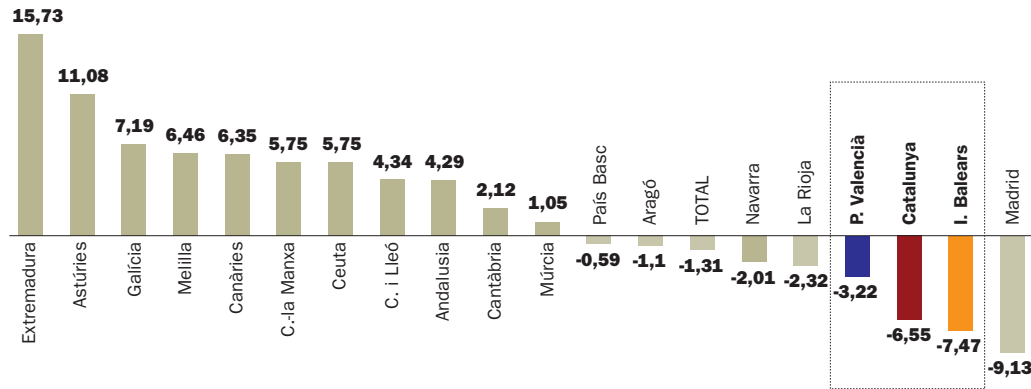
neral de la patronal Cierval, el seu president, José Vicente González, no es va estar de dir que l'Estat "ens tracta, no com una mare amorosa, sinó com una madrastra pèrfida". D'aquesta manera, els empresaris valencians ressegueixen els passos dels seus homòlegs catalans i balears, que en el passat ja van posar damunt la taula aquesta problemàtica.

Motí a Comte de Carlet. Que l'infrafinançament és un dels principals causants de la situació de mort clínica de les finances públiques valencianes és una cosa que, a València, quasi ningú ignora a aquestes alçades. Tampoc els empresaris, que en els últims tres anys han incorporat la necessitat de reformar el sistema de finançament al seu catàleg de reivindicacions, en consonància amb el que reclama el Govern

Les xifres dels escanyats

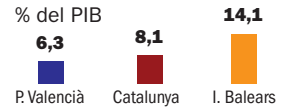
■ BALANCES FISCALLS, ENFOCAMENT CÀRREGA-BENEFICI

Saldo sobre el percentatge del PIB

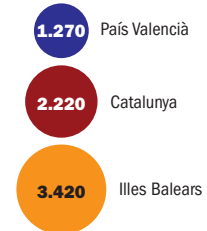

Font: Balances fiscals publicades pel Ministeri de d'Hisenda publicades l'any 2008, seguint el criteri de càrrega-benefici.

■ RIQUESA QUE ESPANYA S'EMPORTA I NO TORNA (2012)

Euros per persona

Font: Solidaritat Catalana per la Independència, dades de 2012.

d'Alberto Fabra. Fins ara, els empresaris havien verbalitzat en entrevistes i discursos el seu neguit per un model de repartiment que perjudica greument els valencians.

Tanmateix, l'arrogància i el menyspreu amb què l'equip del ministre Cristóbal Montoro ha abordat el tema (fins i tot s'ha descartat revisar el model l'any 2015, quan caduca l'actual

sistema; i també ha negligit, almenys de moment, la possibilitat d'habilitar mecanismes de compensació) ha dut els empresaris a radicalitzar el seu discurs. De la demanda, s'ha passat a

Allò que el tren va unir

Quan Alberto Fabra va convertir-se en president de la Generalitat Valenciana, alguns van albirar en aquell nomenament l'esperança que s'imposara un nou discurs en les relacions institucionals entre catalans i valencians. Els primers gestos de Fabra van alimentar aquella il·lusió: al cap de pocs mesos d'arribar al Consell, no va posar objeccions a fotografiar-se amb el seu homòleg català per tal de mostrar un front comú pel corredor mediterrani ferroviari. A primera vista, l'actitud col·laborativa amb Catalunya distava molt de la del seu predecessor, Francisco Camps.

Tanmateix, tres anys després de prendre les regnes de l'executiu valencià, Fabra, amenaçat per unes enquestes electorals desfavorables, ha optat per traure a passejar l'espantall de l'anticatalanisme. Tant ell com el seu partit –amb Serafín Castellano al capdavant– han utilitzat la qüestió catalana per advertir del perill d'un contagi de les ànsies independentistes al País Valencià. A principi d'aquest mes, en una conferència al campus d'estiu de Faes (el *think tank* de José María Aznar) no va tenir embuts a manifestar que l'arribada d'un "tripartit d'esquerres i catalanista [en referència a una possible aliança de govern entre PSPV, Compromís i Esquerra Unida]" provocaria que el País Valencià "deixe de ser dic de contenció a l'expansió independentista i s'inunde d'inestabilitat política, social i econòmica" a Espanya i Europa.

Les constants referències al "perill" català han acabat molestant l'empresariat valencià. En la roda de premsa per presentar l'informe "Prioridades de Infraestructuras en la Comunidad Valenciana", preguntat per la qüestió, José Vicente González va esmenar-li la plana al president de la Generalitat. "Catalunya –va dir el president de la patronal autonòmica Cierval– és el primer client de la comunitat i el primer proveïdor. I jo amb el meu principal client i el meu principal proveïdor vull dur-me bé." La sentència de González, un home pragmàtic i poc procliu a deixar-se dur per l'adulació, és un toc d'atenció sense precedents. Fins ara, els empresaris valencians havien assistit silenciosos als estirabots que, contra Catalunya o al voltant de Catalunya, s'havien vessat des del Palau de la Generalitat. També en aquest aspecte, l'estirada d'orelles de González a Fabra representa un punt d'inflexió en el tradicional mutisme de l'empresariat.

I és que si bé des de la *batalla de València* les relacions institucionals entre Generalitats han estat complicades, les relacions econòmiques i comercials entre tots dos territoris han estat molt fluides, com correspon a dos territoris limítrofs, amb un dinamisme empresarial molt semblant i amb una mateixa vocació exportadora. De fet, en el període que va de 1995 a 2010, el País Valencià és el primer client i el primer proveïdor de Catalunya i viceversa. Les dades no enganyen: en aquest temps, el País Valencià va destinar el 21,5% de les seues vendes a Catalunya (4.419,2 milions d'euros), alhora que Catalunya va ser el principal proveï-

l'exigència; les peticions han esdevingut amenaces.

L'escenificació d'aquesta radicalització va tenir lloc el passat 7 de juliol. Aquell dia, les principals patronals, cambres i *lobbies* van convocar una roda de premsa a la seu de la Confederació Empresarial Valenciana (CEV). Oficialment, l'objectiu de la convocatòria era presentar el document –elaborat de manera conjunta per tots els convocants– “Prioritats d'Infraestructures de la Comunitat Valenciana”. Tanmateix, l'acte celebrat a la plaça del Comte de Carlet fou sobretot l'ocasió de mostrar un front comú empresarial contra la decisió de no revisar el model de finançament a pesar dels clams valencians.

Les paraules que allí es van dir van sonar molt gruixudes, sobretot si és té en compte que els empresaris valencians s'han caracteritzat en la història més recent per la seua fidelitat a la idea d'Espanya. De reivindicacions concretes, al Govern central, se n'han fet quan governaven tots els colors polítics (la

llista és llarga: de l'autovia A-3 a la connexió amb AVE de totes les capitals de província), però mai des de la Transició no s'havia disparat contra Madrid com a concepte abstracte de la manera com es va fer aquell dia. “El menyspreu al qual és sotmesa la Comunitat Valenciana arriba a cotes inimaginables. [El Govern espanyol] Fa anys que juga amb la Comunitat Valenciana i això ja està pròxim a l'insult”, va etzibar Vicente Boluda, president del *lobby* Associació Valenciana d'Empresaris. “Estem farts que ens tracten com ninots”, va afegir aquest navilier. “Ha arribat el moment de deixar de ser bons xiquets”, va amenaçar Salvador Navarro, president de la CEV [vegeu entrevista en pàgines 15-18]. Igualment contundent es va mostrar José Vicente González: “És hora de dir-ho alt i clar: ja n'hi ha prou. Fins ací hem arribat”.

‘Sorpasso’ empresarial. El fet que allí foren presents els màxims responsables de Cierval, CEV, Coepa, CEC,

AVE, Fecoval, cambres de comerç i la Cambra de Contractistes dona fe que l'acte no fou un estirabot, sinó una escenificació d'una postura compartida. “Res no va ser casual. Estava molt clar el què allí anava a dir-se i en els termes en què es va dir”, explica una de les persones que va participar en l'organització de l'acte.

La presa de posició de l'empresariat valencià evidencia, d'una altra banda, la debilitat política del Govern d'Alberto Fabra. El president de la Generalitat havia convertit la reforma del model de finançament en el seu principal cavall de batalla. Tanmateix, el Govern espanyol s'ha desentès de cadascuna de les peticions que se li han fet des de València. Tot plegat ha deixat Fabra en una posició molt feble davant la seua parròquia. Així les coses, els empresaris han optat per constituir-se en agents actius del debat públic.

L'eix asfixiat. De raons, per rebel·lar-se, als empresaris valencians no els

dor per als valencians (7.442,5 milions d'euros). De l'altre costat, el País Valencià fou el mercat més important de Catalunya (amb el 17,2% de les vendes) i el seu principal proveïdor (amb el 17,8% de les compres).

Tanmateix, fins no fa molt de temps, els empresaris valencians havien optat per ser discrets i no publicitar aquesta complicitat, conscients com eren que, al carrer de Cavallers, la qüestió de les relacions catalano-valencianes alçava suspicàcies. No és fins a finals de la dècada passada, coincidint amb el deteriorament del Govern Camps i les primeres cuades de la crisi, que els empresaris valencians i catalans comencen a fer visible la seua bona sintonia. En aquesta *eixida de l'armari* també ha tingut una importància fonamental la reivindicació del corredor mediterrani, una demanda que pels volts de l'any 2000 només reclamava l'Institut Ignasi Villalonga. La necessitat de fer *lobby* a Madrid i Brusselles per tal que el 2011 la Comissió incloguera el corredor mediterrani ferroviari entre els seus eixos prioritaris de transport va portar els empresaris d'un costat i l'altre del Sénia a mostrar-se units per aquesta reivindicació.

José Vicente González, president de la patronal Cierval.

D'aleshores ençà, cambres de comerç, patronals i *lobbys* empresarials han multiplicat i publicitat unes trobades que en el passat es mantien en una mena de semiclandestinitat. Els àmbits de cooperació, a més, han transcendit la qüestió del corredor ferroviari. El febrer 2013 –per posar un exemple– els *lobbys* AVE i el Cercle d'Economia van signar el Manifest de Tarragona, un document on s'anima a superar les tensions territorials i s'advoca per teixir una macroregió capaç de competir al món.

Josep Vicent Boira, professor de geografia de la Universitat de València i autor de l'assaig *València-Barcelona. Retorn al futur*, considera que les bones relacions entre empresaris catalans i valencians són símptoma de “lucidesa” i que “la lògica econòmica ha acabat imposant-se”. “Una cosa són les relacions lingüístiques, culturals... Però les relacions econòmiques són les que són. A partir d'aquí, hi ha suficients arguments per dissenyar una agenda de l'eix mediterrani que ens situe en l'Europa de les macroregions que s'està dissenyant”, explica Boira.

JORDI PLANAY/ARXIU

Empresaris catalans fent lobby. En aquest cas, en un acte celebrat al IESE l'any 2007 per reclamar la gestió de l'aeroport del Prat.

en falten. Com tampoc als empresaris catalans o balears. Ja que, si bé és el País Valencià el que està en una situació més penosa (és l'única comunitat autònoma que rep menys diners que la mitjana del sistema de finançament a pesar que té un PIB per sota de la mitjana), tant el Principat com les Illes ixen malparats en les estadístiques. Així, si es miren les balances fiscals [vegeu gràfic] trobem que tots els territoris de l'eix mediterrani aporten més diners a la caixa comuna que no en reben (Madrid també apareix en aquesta estadística, però caldria descomptar-ne l'"efecte seu" (distorsió que provoca que moltes empreses produïsqen en un lloc X però tinguen la seu fiscal a Madrid).

Segons ha calculat Solidaritat Catalana per la Independència, en el camí d'anada i tornada cap a Madrid dels nostres impostos, el 2012 els catalans van perdre 16.500 milions d'euros, per 6.500 els valencians i 3.800 els balears. Això equival a dir que Espanya espolia el 14,1% de la riquesa de les Illes, el 8,1% del Principat i el 6,3% del País Valencià. Balances fiscals a banda, també en l'àmbit del sistema de finançament, les Balears i el País Valencià hi surten perdent, mentre que Catalunya només ha pogut millorar la seua posició gràcies a la seua pressió negociadora en l'última revisió del model, l'any 2011.

Dit això, no és gens estrany que els dirigents econòmics hagen alçat la veu davant la plomada a què els sotmet Madrid. A Catalunya, on els sectors empresarials s'han caracteritzat per jugar un paper actiu en el debat públic i les demandes purament economicistes han anat acompanyades d'una visió de país, la reivindicació d'un pacte fiscal fa temps que s'ha incorporat al catàleg de greuges. I si bé en l'actualitat, amb el debat independentista, mantenen una posició més ambigua, han sabut fer valer el seu pes per pressionar Madrid.

No més paparres. A les Balears, el malestar entre les classes dirigents és equiparable al del País Valencià, si bé a les Illes, com a Catalunya, fa més temps que hi ha consciència sobre la importància d'aquest assumpte. El consens a propòsit de l'injust tracte fiscal s'ha anat forjant durant més de dues dècades. L'any 1990 la Confederació d'Associacions Empresarials de Balears (CAEB) inicià una campanya contra "l'excés de pressió fiscal" que al seu parer el Govern central del PSOE imposava. Aquell any organitzà un acte a l'Auditori de Palma, de massiva assistència empresarials, sota el lema, del tot gràfic, de "No volem més paparres", per exigir "un tracte impositiu més just".

Poc després fou l'Obra Cultural Balear, sota el liderat d'Antoni Mir, la que

posà en marxa, el 1991, la plataforma "Volem comandar a ca nostra" a la qual s'ajuntaren organitzacions de tot tipus i també empresarials que, entre d'altres qüestions referides a tenir més altes cotes d'autogovern i més protecció per a la llengua i cultura pròpies, exigien un "tractament fiscal just per a les Illes".

Ara com ara, l'exigència d'un nou model de finançament és una demanda compartida per tots a les Illes, des dels empresaris als partits de l'oposició, passant pel govern de José Ramón Bauzá. De fet, els uns i els altres van de bracet a l'hora d'expressar aquesta reclamació. Carmen Planas, presidenta de la CAEB, va dir a l'acte de la seva presa de possessió, el passat 4 d'abril, que "és una prioritat absoluta assolir un nou sistema de finançament autònom més just per a Balears", que sigui "proporcional entre allò que aportem a les arques de l'Estat i el que en rebem". Amb tanta o més contundència s'han expressat en nombroses ocasions d'altres dirigents d'associacions empresarials. Per exemple, Aurelio Vázquez, president de la Federació Hotelera de Mallorca, fa just un any, el 23 de juliol de 2013, en una entrevista amb el ministre d'Indústria, Energia i Turisme, va dir a José Manuel Soria que "a les Balears no podem esperar més, estem farts" del finançament "totalment injust" que "està generant indignació i creixent descontentament" empresarial, polític i social.

De consciència, doncs, que existeix un greu dèficit, n'hi ha, com també n'hi havia el 1931.

"Exportadors que consentiu les in-tromissions d'un poder central que mai no us va ajudar –escrivia Martí Domínguez a les pàgines de Llevant– obrers valencians que amb el vostre suor es creen segurs, pensions i graciosos regals per als mandrosos d'altres regions; agricultor que suportes les inquietuds d'un règim proteccionista; valencians mai escoltats, explotats, menyspreats: Fins quan anem a consentir açò?" La pregunta era vàlida a les primeries de la dècada dels 30 del segle passat, per als valencians, però també per als catalans i els balears. Avui continua tenint la mateixa vigència.

Violeta Tena

Amb informació de Miquel Payeras